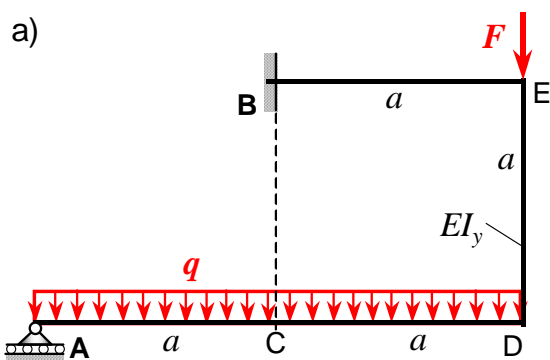

9. Zadatak: Statički neodređeni ravninski okvirni nosač

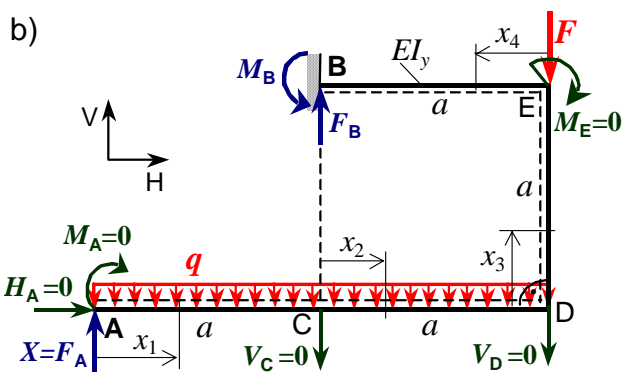

Za statički neodređeni ravninski okvirni nosač ABCDE zadan i opterećen prema slici a) treba:

- odrediti reakcije veza u osloncima A i B
- odrediti vertikalne pomake u točkama C i D ($w_C = ?$, $w_D = ?$)
- vodoravni pomak oslonca A ($u_A = ?$)
- kutne zakrete u točkama A ($\alpha_A = ?$) i E ($\alpha_E = ?$),
- skicirati i kotirati dijagrame uzdužnih i poprečnih sila te momenta savijanja duž konture nosača.

Zadano: q , $F = q \cdot a$, a , $EI_y = \text{konst.}$

Rješenje:

Rješenje:

Jednadžbe ravnoteže za nosač, slika b), jesu:

1. $\sum F_H = 0 \quad F_{BH} = 0$,
2. $\sum F_V = 0 \quad F_A + F_B - F - 2qa = 0$,
3. $\sum M_B = 0 \quad -F_A \cdot a + M_B - F \cdot a = 0 / : a$

Slijedi: $F_B = 3qa - F_A$,

$$M_B = F \cdot a + F_A \cdot a.$$

Zadatak je jedanput statički neodređen, jer jest: $n = k - s = 4 - 3 = 1$. Za osnovni statički određeni nosač odabran je okvirni konzolni nosač uklanjanjem oslonca u A, slika b), tj. prekobrojna je nepoznata sila: $X = F_A$.

4. Poučak o minimumu energije deformiranja jest ($i = 4$):

$$\frac{\partial U}{\partial X} = \frac{1}{EI_y} \left[\sum_{i=1}^4 \left(\int_0^{l_i} M_b(x_i) \cdot \frac{\partial M_b(x_i)}{\partial X} dx_i \right) \right] = 0 / \cdot EI_y$$

Za određivanje vodoravnih i vertikalnih pomaka te kuta zakreta u zadanim točkama okvirnog nosača, prema drugom Castiglianovom poučku potrebno je dodati "nulte sile" u tim točkama. Njihov utjecaj je u derivacijama po tim silama, te su one u momentima savijanja duž konture okvirnog nosača, slika b).

Momenti savijanja duž konture nosača $M_b(x_i) = M_y(x_i)$ i potrebne derivacije jesu:

Momenti savijanja $M_b(x_i)$ dijelova nosača:	$\frac{\partial M_b(x_i)}{\partial X}$	$\frac{\partial M_b(x_i)}{\partial V_C}$	$\frac{\partial M_b(x_i)}{\partial V_D}$	$\frac{\partial M_b(x_i)}{\partial H_A}$	$\frac{\partial M_b(x_i)}{\partial M_A}$	$\frac{\partial M_b(x_i)}{\partial M_E}$
$M_b(x_1) = -X \cdot x_1 + \frac{q \cdot x_1^2}{2} - M_A$	$-x_1$	0	0	0	-1	0
$M_b(x_2) = -X \cdot (a + x_2) + \frac{q(a + x_2)^2}{2} - M_A + V_C \cdot x_2$	$-(a + x_2)$	x_2	0	0	-1	0
$M_b(x_3) = -X \cdot 2a + 2qa^2 - M_A + V_C \cdot a + H_A \cdot x_3$	$-2a$	a	0	x_3	-1	0
$M_b(x_4) = -F \cdot x_4 - X \cdot (2a - x_4) + 2qa \cdot (a - x_4) + V_C \cdot (a - x_4) - V_D \cdot x_4 + H_A \cdot a - M_A - M_E$	$(x_4 - 2a)$	$(a - x_4)$	$-x_4$	a	-1	-1

Uvrštavanjem izraza za momente savijanja $M_b(x_i)$ i derivacije $\frac{\partial M_b(x_i)}{\partial X}$ iz tablice u izraz (4), uz dodane "sile" $V_C = V_D = H_A = M_A = M_E = 0$, sređivanjem slijedi vrijednost nepoznate sile X (vertikalna reakcija veze u osloncu A):

$$\int_0^a \left(-X \cdot x_1 + \frac{q \cdot x_1^2}{2} \right) \cdot (-x_1) dx_1 + \int_0^a \left[\left(-X \cdot (a + x_2) + \frac{q \cdot (a + x_2)^2}{2} \right) \right] \cdot [-(a + x_2)] dx_2 +$$

$$+ \int_0^a \left(-X \cdot 2a + 2qa^2 \right) \cdot (-2a) dx_3 + \int_0^a \left[-X \cdot (2a - x_4) + 2qa \cdot (a - x_4) - F \cdot x_4 \right] \cdot [-(2a - x_4)] dx_4 = 0.$$

Integriranjem i sređivanjem izraza te dijeljenjem s a^3 , slijedi:

$$X \cdot 9 = 7 \cdot qa \quad \rightarrow \quad \boxed{X = \frac{7}{9} qa = F_A}.$$

Komponente reakcija veza u osloncu B jesu:

$$F_B = 3qa - F_A = \frac{20}{9} qa, \quad M_B = qa^2 + F_A \cdot a = \frac{16}{9} qa^2.$$

Za određivanje deformacija okvirnog nosača: vertikalnih pomaka u točkama C i D (E), vodoravnog pomaka oslonca A te kutnih zakreta u A i E, prema drugom Castiglianovom poučku potrebno je dodati "nulte sile" (sile ili momente) u tim točkama. Njihov utjecaj je u derivacijama momenata savijanja po tim silama, te su one izračunate u momentima savijanja duž konture okvirnog nosača, tablica i slika b).

Vertikalni pomak nosača u točki C jest:

$$w_C = \left(\frac{\partial U}{\partial V_C} \right)_{V_C=0} = \frac{1}{EI_y} \left[\sum_{i=1}^4 \left(\int_0^{l_i} M_b(x_i) \cdot \frac{\partial M_b(x_i)}{\partial V_C} dx_i \right) \right] = \frac{1}{EI_y} \left\{ \int_0^a \left(-F_A \cdot (a + x_2) + \frac{q \cdot (a + x_2)^2}{2} \right) \cdot x_2 dx_2 + \right.$$

$$\left. + \int_0^a \left(-F_A \cdot 2a + 2qa^2 \right) \cdot a dx_3 + \int_0^a \left[-F_A \cdot (2a - x_4) + 2qa \cdot (a - x_4) - F \cdot x_4 \right] \cdot (a - x_4) dx_4 \right\} = \frac{447}{648} \cdot \frac{qa^4}{EI_y} \quad (\downarrow).$$

Vertikalni pomak nosača u točki D (E) jest:

$$w_D = \left(\frac{\partial U}{\partial V_D} \right)_{V_D=0} = \frac{1}{EI_y} \left[\sum_{i=1}^4 \left(\int_0^{l_i} M_b(x_i) \cdot \frac{\partial M_b(x_i)}{\partial V_D} dx_i \right) \right] = \frac{1}{EI_y} \left\{ \int_0^a \left[-F_A \cdot (2a - x_4) + 2qa \cdot (a - x_4) - F \cdot x_4 \right] \cdot \right.$$

$$\left. \cdot (-x_4) dx_4 \right\} = \frac{14}{27} \cdot \frac{qa^4}{EI_y} \cong 0,51852 \cdot \frac{qa^4}{EI_y} = w_E \quad (\downarrow).$$

Vodoravni pomak nosača na mjestu oslonca A jest:

$$u_A = \left(\frac{\partial U}{\partial H_A} \right)_{H_A=0} = \frac{1}{EI_y} \left[\sum_{i=1}^4 \left(\int_0^{l_i} M_b(x_i) \cdot \frac{\partial M_b(x_i)}{\partial H_A} dx_i \right) \right] = \frac{1}{EI_y} \left\{ \int_0^a \left(-F_A \cdot 2a + 2qa^2 \right) \cdot x_3 dx_3 + \right.$$

$$\left. + \int_0^a \left[-F_A \cdot (2a - x_4) + 2qa \cdot (a - x_4) - F \cdot x_4 \right] \cdot a dx_4 \right\} = -\frac{4}{9} \cdot \frac{qa^4}{EI_y} \cong -0,444 \cdot \frac{qa^4}{EI_y} = u_D \quad (\leftarrow).$$

Kutni zakret nosača na mjestu oslonca A jest:

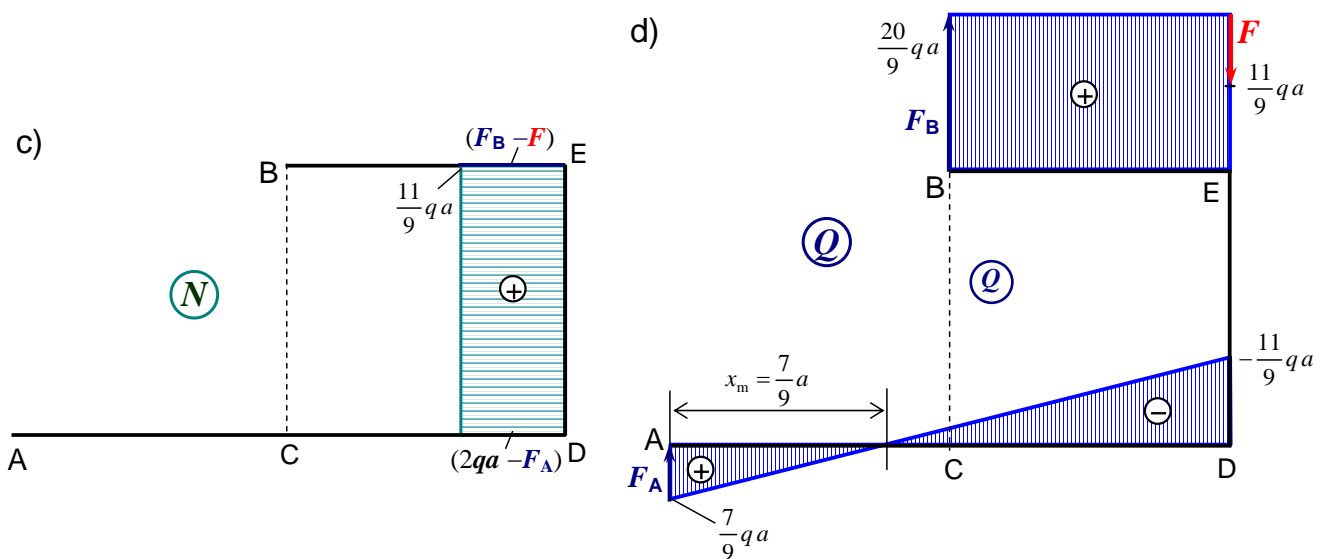
$$\alpha_A = \left(\frac{\partial U}{\partial M_A} \right)_{M_A=0} = \frac{1}{EI_y} \left[\sum_{i=1}^4 \left(\int_0^{l_i} M_b(x_i) \cdot \frac{\partial M_b(x_i)}{\partial M_A} dx_i \right) \right] = \frac{1}{EI_y} \left\{ \int_0^a \left(-F_A \cdot x_1 + \frac{q \cdot x_1^2}{2} \right) \cdot (-1) dx_1 + \right.$$

$$+ \int_0^a \left(-F_A \cdot (a+x_2) + \frac{q \cdot (a+x_2)^2}{2} \right) \cdot (-1) dx_2 + \int_0^a \frac{4}{9} qa^2 \cdot (-1) dx_3 + \int_0^a \left[-F_A \cdot (2a-x_4) + 2qa \cdot (a-x_4) - F \cdot x_4 \right] \cdot (-1) dx_4 \Big\} = \frac{4}{9} \cdot \frac{qa^3}{EI_y} \cong 0,444 \cdot \frac{qa^3}{EI_y} \quad (\curvearrowright).$$

Kutni zakret nosača u točki E jest:

$$\alpha_E = \left(\frac{\partial U}{\partial M_E} \right)_{M_E=0} = \frac{1}{EI_y} \left[\sum_{i=1}^4 \left(\int_0^{l_i} M_b(x_i) \cdot \frac{\partial M_b(x_i)}{\partial M_E} dx_i \right) \right] = \frac{1}{EI_y} \left\{ \int_0^a \left[-F_A \cdot (2a-x_4) + 2qa \cdot (a-x_4) - F \cdot x_4 \right] \cdot (-1) dx_4 \right\} = \frac{2}{3} \cdot \frac{qa^3}{EI_y} \cong 0,667 \cdot \frac{qa^3}{EI_y} \quad (\curvearrowright).$$

Dijagrami unutarnjih uzdužnih i poprečnih sila duž konture okvirnog nosača:

Momenti savijanja u karakterističnim točkama okvirnog nosača jesu:

$$M_{bA} = 0, M_{bB} = -\frac{16}{9} qa^2, M_{bE} = F_B \cdot a - M_B = \frac{4}{9} qa^2 = M_{bD}.$$

$$Q(x_m) = F_A - q \cdot x_m = 0 \rightarrow x_m = \frac{F_A}{q} = \frac{7}{9} a. \quad M_b(x_m) = -F_A \cdot x_m + \frac{q \cdot x_m^2}{2} = -\frac{49}{162} qa^2 \cong -0,3025 qa^2.$$

Dijagram momenata savijanja duž konture nosača i elastična linija okvirnog nosača:

